

Friedrich
NIETZSCHE

Wagnerin tapaus
&
Nietzsche contra Wagner

Wagnerin tapaus & Nietzsche contra Wagner

FRIEDRICH NIETZSCHE

Wagnerin tapaus

Musikantin ongelma

Nietzsche contra Wagner

Psykologin akteja

Suomentanut

Risto Korkea-aho

Der Fall Wagner. Ein Musikanten-Problem ilmestyi 1888. *Nietzsche contra Wagner. Aktenstücke eines Psychologen* ilmestyi 1889.

© 2018 Risto Korkea-aho

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-800-081-5

Wagnerin tapaus

Musikantin ongelma

Esipuhe.

Kevennän vähän sydäntäni. Kun minä tässä kirjoituksessa ylistän Bizet'tä Wagnerin kustannuksella, en tee sitä silkkaa häijyyttäni. Puhun monin leikinlaskuin asiasta, jonka kanssa ei ole leikkiminen. Selän kääntäminen Wagnerille oli minulle kohtalo; sen jälkeen minkä tahansa kokeminen taas miellyttäväksi voitto. Ei liene ketään, joka olisi punoutunut wagnerilaisuuteen vaarallisemmin kuin minä, taistellut ankarammin sitä vastaan, iloinnut enemmän päästyään siitä irti. Pitkä tarina! – Mistä siinä oli kysymys? – Jos olisin moralisti, kuka tietää, miksi sitä nimittäisin! Kenties *itsensävoittamiseksi*. – Mutta filosofi ei pidä moralisteista... eikä hän pidä myöskään komeista sanoista...

Mitä filosofi ensimmäiseksi ja viimeiseksi itseltään vaatii? Oman aikansa voittamista itsessään, »ajattomaksi» tulemista. Missä siis käydään hänen ankarin taistonsa? Siinä, missä hän itse on aikansa lapsi. No niin! Minä olen yhtä lailla kuin Wagner tämän ajan lapsi, siis *dekadentti*: minä vain tajusin sen, minä vain puolustauduin sitä vastaan. Filosofi minussa puolustautui sitä vastaan.

Mikä minua syvällisimmin on askarruttanut, se on itse asiassa dekadenssin probleemi, – minulla on ollut siihen syyni. »Hyvä ja paha» on vain tuon probleemin alalaji. Jos on harjaannuttanut silmänsä tunnistamaan alenemisen merkit, ymmärtää moraalinkin, – ymmärtää, mitä kätkeytyy sen pyhimpien nimien ja arvokaavojen taakse: *köyhtynyt* elämä, lopuntahto, suuri uupumus. Moraali *kieltää* elämän... Sellaista tehtävää varten minä tarvitsin itsekuria: –

asettuakseni *vastustamaan* kaikkea sitä, mikä minussa oli sairasta, mukaan lukien Wagneria, mukaan lukien Schopenhaueria, mukaan lukien koko modernia »ihmisyyttä». – Tulla syvästi vieraaksi, kylmäksi, raittiiksi suhteessa kaikkeen ajalliseen, ajanmukaiseen: ja korkeimpana toiveena *Zarathustran* silmä, silmä, joka näkee koko ihmistodellisuuden valtavasta kaukaisuudesta, – näkee sen *alapuolellaan*... Sellainen päämaali – mikä uhri ei olisi sen arvoinen? mikä »itsensä-voittaminen»! mikä »itsensä-kieltäminen»!

Suurin elämykseni oli *toipuminen*. Wagner kuuluu yksinomaan sairauksiini.

Ei niin, että tahtoisin olla kiittämätön tälle sairaudelle. Jos minä tässä kirjoituksessa kannatankin sitä näkemystä, että Wagner on *vahingollinen*, tahdon kuitenkin tehdä selväksi, *kenelle* hän siitä huolimatta on välttämätön – filosofille. Muut ehkä pärjäävät ilman Wagneria: mutta filosofin ei ole lupa jättää Wagneria. Filosofin täytyy olla aikansa huono omatunto, – ja sitä varten hän tarvitsee parasta tietämystä ajastaan. Mutta mistä hän löytäisi modernin sielunabyrinhtiin vihkiytyneemmän oppaan, sanavalmiimman sielunpaljastajan kuin Wagner? Wagnerissa modernius puhuu *intiimeintä* kieltään: se ei kätke enempää hyvänsä kuin pahaansakaan, se on tyystin lakannut häpeämästä itseään. Ja toisin päin: on miltei päässyt perille modernin ajan *arvosta*, kun on päässyt perille hyvästä ja pahasta Wagnerissa. – Ymmärrän täydellisesti muusikkoa, joka tänä päivänä sanoo: »minä vihaan Wagneria, mutta en enää siedä mitään muuta musiikkia.» Mutta ymmärtäisin myös filosofia, joka toteaisi: »Wagner *kiteyttää* moderniuden. Ei auta mikään, on pakko olla ensin wagneriaani...»

»Wagnerissa modernius puhuu intiimeintä kieltään: se ei kätke enempää hyväänsä kuin pahaansakaan, se on tyystin lakannut häpeämästä itseään. Ja toisin päin: on miltei päässyt perille modernin ajan arvosta, kun on päässyt perille hyvästä ja pahasta Wagnerissa.»

Nietzsche iskee Wagneriin kuin tuhat salamaa! Mutta vuonna 1888 ilmestynyt *Wagnerin tapaus* ei tee selvää jälkeä ainoastaan suuresta säveltäjästä, vaan samalla koko modernista ajasta, jonka »opet-tavaisimpana tapauksena» Nietzsche Wagneria piti. Hurja vivisektio paljastaa armottomasti modernin sielun rappeutuneet sisuskalut. Tämän kirjan lähel-lä on tulenteko kielletty: räjähdysvaara!

Nietzsche contra Wagner on traagisen filosofin vii-meinen sotahuuto. Vuoden 1888 lopulla Nietzsche valikoi, kokosi ja muokkasi varhaisemmista kirjoituksistaan tämän pikku kirjasen, jonka sanoma on selvä: Nietzsche ja Wagner ovat antipodeja.

